HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

22 decembrie 2008 *

În cauza C-333/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de cour administrative d'appel de Lyon (Franța), prin decizia din 12 iulie 2007, primită de Curte la 17 iulie 2007, în procedura

Société Régie Networks

împotriva

Direction de contrôle fiscal Rhône-Alpes Bourgogne,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans (raportor), K. Lenaerts, A. Ó Caoimh și J.-C. Bonichot, președinți de cameră, domnii K. Schiemann, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen și doamna P. Lindh, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: doamna J. Kokott,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 30 aprilie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru societatea Régie Networks, de B. Geneste și C. Medina, avocats;

— pentru guvernul francez, de domnii G. de Bergues și B. Messmer, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii J.-P. Keppenne și B. Martenczuk, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 iunie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește validitatea Deciziei Comisiei Comunităților Europene din 10 noiembrie 1997 de a nu ridica obiecții împotriva modificării unei scheme de ajutor în favoarea posturilor de radio locale (ajutorul de stat nr. N 679/97 – Franța) (denumită în continuare „decizia în litigiu"), a cărei comunicare succintă a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* (JO 1999, C 120, p. 2).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei acțiuni introduse de societatea Régie Networks (denumită în continuare „Régie Networks"), societate de drept francez, prin care se urmărea restituirea sumei pe care aceasta o plătise cu titlu de taxă parafiscală asupra publicității difuzate prin intermediul radioului și al televiziunii pentru anul 2001.

Cadrul juridic

3 Articolul 80 din Legea nr. 86-1067 din 30 septembrie 1986 privind libertatea de comunicare (JORF din 1 octombrie 1986, p. 11755), astfel cum a fost modificat prin

articolul 25 din Legea nr. 89-25 din 17 ianuarie 1989 (JORF din 18 ianuarie 1989, p. 728) și prin articolul 27 din Legea nr. 90-1170 din 29 decembrie 1990 (JORF din 30 decembrie 1990, p. 16439), prevede:

„Serviciile de radiodifuziune sonoră prin unde hertziene ale căror resurse comerciale care provin din mesaje difuzate și care prezintă un caracter de publicitate pentru o marcă sau de sponsorizare sunt mai mici de 20 % din cifra lor de afaceri totală beneficiază de un ajutor în funcție de modalitățile stabilite prin decret al Conseil d'État.

Finanțarea acestui ajutor este asigurată prin impozitarea resurselor provenite din publicitatea difuzată prin radiodifuziune sonoră și prin televiziune.

Remunerația percepută de serviciile de radiodifuziune sonoră prin unde hertziene cu ocazia difuzării de mesaje destinate susținerii acțiunilor colective sau de interes general nu este luată în considerare pentru determinarea pragului prevăzut la primul alineat al prezentului articol."

4 Potrivit articolului 1 din Decretul nr. 97-1263 din 29 decembrie 1997 de instituire a unei taxe parafiscale în favoarea unui fond de susținere a difuziunii radiofonice (JORF din 30 decembrie 1997, p. 19194):

„Se instituie, începând cu 1 ianuarie 1998 și pentru o durată de cinci ani, o taxă parafiscală asupra publicității difuzate prin radiodifuziune sonoră și prin televiziune [(denumită în continuare «taxa impusă regiilor de publicitate»)] destinată finanțării unui fond de ajutor pentru titularii unei autorizații de servicii de radiodifuziune sonoră prin unde hertziene ale căror resurse comerciale care provin din mesaje difuzate și care prezintă un caracter de publicitate pentru o marcă sau de sponsorizare sunt mai mici de 20 % din cifra lor de afaceri totală.

Această taxă are ca obiect favorizarea difuziunii radiofonice.”

5 Articolul 2 din acest decret prevede:

„Taxa se aplică sumelor, cu excepția comisionului agenției și a taxei pe valoarea adăugată, plătite de autorii anunțurilor pentru difuzarea mesajelor lor publicitare având ca destinație teritoriul francez.

Taxa este datorată de persoanele care asigură comercializarea acestor mesaje publicitare.

Prin ordin comun al miniștrilor bugetului și comunicațiilor se stabilește nivelul de impozitare pe tranșe de venituri trimestriale percepute de regiile care datorează această taxă, în următoarele limite:

[…]”

6 Din articolul 3 din decretul menționat rezultă că venitul net obținut din taxa impusă regiilor de publicitate se plătește la Fondul de susținere a difuziunii radiofonice (denumit în continuare „FSER”), care constă într-un cont individualizat în contabilitatea Institut national de l’audiovisuel (Institutul Național al Audiovizualului).

7 Articolul 4 din același decret prevede că această taxă se aplică, se lichidează și se recuperează în contul FSER de către direcția generală a impozitelor, cu respectarea acelorași reguli, garanții și sancțiuni precum cele prevăzute pentru taxa pe valoarea adăugată.

8 Articolele 7-20 din Decretul nr. 97-1263 prevăd regimul ajutoarelor plătite de Institut national de l'audiovisuel și finanțate din venitul net din taxa impusă regiilor de publicitate plătită la FSER.

9 Beneficiază de aceste ajutoare titularii unei autorizații de servicii de radiodifuziune sonoră prevăzuți la articolul 1 din acest decret (denumiți în continuare „posturi de radio locale").

10 Potrivit articolului 7 din decretul menționat, ajutoarele sunt atribuite, în limita fondurilor disponibile, de către o comisie, ale cărei organizare și funcționare sunt reglementate de această dispoziție, precum și de articolele 8-11 din același decret (denumită în continuare „Comisia FSER").

11 Decretul nr. 97-1263 reglementează trei tipuri de ajutor (denumite în continuare „ajutoare pentru difuziunea radiofonică").

12 În primul rând, este vorba despre subvenția de instalare, ale cărei condiții de atribuire sunt stabilite la articolele 12 și 13 din acest decret. Această subvenție, al cărei cuantum este limitat la 100 000 FRF, se atribuie posturilor de radio locale nou-autorizate, pe baza unui dosar prezentat de acestea.

13 În continuare, este vorba despre ajutorul pentru echipamente, ale cărui modalități sunt prevăzute la articolul 14 din decretul respectiv. Acest ajutor, care se atribuie posturilor de radio locale pe baza unui dosar prezentat de acestea, nu poate fi acordat la mai puțin de cinci ani de la acordarea unei subvenții pentru instalare și nu poate fi acordat decât o dată pentru fiecare perioadă de cinci ani. Valoarea sa nu poate depăși 50 % din cuantumul investiției vizate și este de asemenea limitată la 100 000 FRF.

14 În fine, este vorba despre subvenția anuală pentru funcționare, ale cărei condiții de acordare sunt stabilite la articolele 16 și 17 din același decret.

15 Potrivit articolului 17 primul paragraf din Decretul nr. 97-1263:

„Valoarea subvenției pentru funcționare se stabilește după un barem fixat de Comisia [FSER] ținând cont de veniturile din exploatarea normală și curentă a serviciului analizat, înainte de deducerea cheltuielilor de regie de publicitate. Această valoare este făcută publică."

16 Al doilea paragraf al aceluiași articol prevede că această valoare poate fi majorată cu 60 % în funcție de eforturile depuse pentru diversificarea resurselor economice legate direct de activitatea radiofonică, de acțiunile inițiate pentru formarea profesională a personalului din serviciul analizat, de acțiunile inițiate în domeniul educativ și cultural, de participarea la acțiuni colective în materie de programe și de eforturile depuse în domeniile comunicării sociale de proximitate și integrării.

17 Schema de ajutor pentru difuziunea radiofonică instituită prin Decretul nr. 97-1263, aplicabil în cauza principală, a urmat schemelor instituite începând cu 1 ianuarie 1983 prin diferite decrete anterioare, mai întâi pentru o perioadă inițială de doi ani și ulterior pentru perioade de cinci ani.

18 Schema de ajutor pentru difuziunea radiofonică prevăzută la articolul 302 bis KD din code général des impôts (Codul fiscal general), introdus prin articolul 47 din Legea nr. 2002-1575 din 30 decembrie 2002 privind finanțele pentru anul 2003 (JORF din 31 decembrie 2002, p. 22025), a urmat și ea celei care fusese introdusă prin Decretul nr. 97-1263, începând cu 1 ianuarie 2003, pentru o perioadă nedeterminată.

19 Această nouă schemă a fost modificată, începând de la 1 iulie 2003, prin articolul 22 din Legea nr. 2003-709 din 1 august 2003 privind mecenatul, asociațiile și fundațiile (JORF din 2 august 2003, p. 13277).

20 Potrivit articolului 302 bis KD alineatul 2 din code général des impôts, astfel cum a fost modificat prin această lege:

„Taxa se aplică asupra sumelor, cu excepția comisionului agenției și a taxei pe valoarea adăugată, plătite regiilor de autorii anunțurilor pentru emiterea și difuzarea mesajelor lor publicitare de pe teritoriul francez.

[…]”

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

Deciziile succesive ale Comisiei privind schemele de ajutor pentru difuziunea radiofonică

21 Prin Decizia din 1 martie 1990 privind măsura de ajutor nr. N 19/90, Comisia a informat autoritățile franceze că nu intenționa să ridice obiecții la punerea în aplicare a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică pe care aceste autorități i-au notificat-o în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CEE [devenit articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE, devenit, la rândul său, articolul 88 alineatul (3) CE].

22 În același sens se înscrie și Decizia Comisiei din 16 septembrie 1992 privind măsura de ajutor nr. N 359/92, referitoare la proiectul de decret de modificare a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică ce a făcut obiectul deciziei sale anterioare și pe care autoritățile franceze i-au notificat-o în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CEE.

23 În această a doua decizie, Comisia a considerat că, având în vedere în special caracteristicile beneficiarilor acestor ajutoare (posturi de dimensiuni mici și cu audiență locală), nu ar fi afectate concurența și schimburile comerciale intracomunitare într-o măsură care contravine interesului comun și că, prin urmare, se poate justifica o derogare de la interzicerea ajutoarelor datorită permanenței obiectivelor de interes general urmărite de o astfel de schemă.

24 Ulterior, prin decizia în litigiu, Comisia a informat de asemenea autoritățile franceze că nu intenționa să ridice obiecții la proiectul de decret de modificare a schemei de ajutor

pentru difuziunea radiofonică admise în prealabil, pe care autoritățile l-au notificat în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CEE și care a devenit ulterior Decretul nr. 97-1263.

25 În această decizie, Comisia a apreciat că, dat fiind că resursele bugetare aferente ajutoarelor vizate nu fuseseră majorate și că beneficiarii acestora erau posturi radiofonice cu audiență locală, schimburile comerciale intracomunitare nu păreau afectate într-o măsură care contravine interesului comun și că, prin urmare, se putea justifica o derogare de la interzicerea ajutoarelor datorită permanenței obiectivelor de interes general urmărite de o astfel de schemă.

26 În fine, prin Decizia din 28 iulie 2003 privind măsura de ajutor nr. NN 42/03 (ex N 725/02), Comisia nu a ridicat obiecții la proiectul de lege de modificare a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică ce fusese aprobat în prealabil, în versiunile sale succesive, prin cele trei decizii sus-menționate, pe care autoritățile franceze le notificaseră în conformitate cu articolul 88 alineatul (3) CE. Schema astfel modificată face obiectul articolului 302 bis KD alineatul 2 din code général des impôts, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 2003-709.

27 În această ultimă decizie, Comisia a arătat că taxa impusă regiilor de publicitate, care finanțează schema de ajutor vizată, se achită de către regiile de publicitate, iar nu de către autorii individuali de anunțuri, ea nefigurând pe factura acestora din urmă.

28 Comisia a constatat de asemenea că această taxă nu vizează decât regiile stabilite pe teritoriul francez și că, așadar, nu este impusă nicio contribuție pentru difuzarea din străinătate de mesaje publicitare având ca destinație teritoriul francez.

29 În plus, Comisia a luat în considerare că, dimpotrivă, regiile de publicitate stabilite pe teritoriul francez care emit exclusiv pentru destinații din străinătate sunt supuse plății taxei menționate, care este, așadar, conformă cu normele comunitare care reglementează taxele parafiscale destinate să finanțeze o schemă de ajutor.

30 Pe de altă parte, Comisia a apreciat printre altele că, dat fiind că beneficiarii schemei de ajutor analizate sunt posturi de radio necomerciale și pur locale, această schemă are un scop de interes general, prin păstrarea pluralității mijloacelor de comunicare în masă pe plan local, și că afectarea schimburilor comerciale intracomunitare care rezultă de aici este redusă.

31 Prin urmare, Comisia a considerat că regimul menționat, care facilitează dezvoltarea activității de radiodifuziune asociativă și care nu afectează schimburile comerciale intracomunitare într-o măsură care contravine interesului comun, constituie un ajutor compatibil cu piața comună în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) CE.

Situația de fapt

32 Situația de fapt, astfel cum rezultă din decizia de trimitere, poate fi rezumată după cum urmează.

33 Régie Networks, regia care comercializează spațiul publicitar al frecvențelor locale ale NRJ GROUP, a plătit suma de 152 524 de euro cu titlu de taxă impusă regiilor de publicitate pentru anul 2001.

34 Ulterior, aceasta a solicitat autorităților fiscale locale restituirea acestei sume. Întrucât reclamația sa a fost implicit respinsă în absența unei decizii în termenul legal, Régie Networks a sesizat tribunal administratif de Lyon.

35 Prin Hotărârea din 25 aprilie 2006, această instanță a respins acțiunea Régie Networks. Aceasta din urmă a formulat apel la cour administrative d'appel de Lyon.

36 În fața instanței de trimitere, Régie Networks a susținut, în primul rând, că decizia în litigiu nu este validă din cauza unei motivări insuficiente.

37 Pe de o parte, această decizie nu ar demonstra că schema de ajutor vizată intră în una dintre categoriile de derogare prevăzute de Tratatul CE. Pe de altă parte, în decizia respectivă, Comisia ar fi omis să examineze dacă modul de finanțare a acestei scheme, mai exact taxa impusă regiilor de publicitate, este compatibil cu tratatul și să își motiveze în mod expres aprecierea în această privință, cu toate că ar reieși din jurisprudența Curții că o astfel de examinare este indispensabilă pentru aprecierea compatibilității unui ajutor, Régie Networks referindu-se în această privință la Hotărârea din 21 octombrie 2003, van Calster și alții (C-261/01 și C-262/01, Rec., p. I-12249).

38 În al doilea rând, Régie Networks a susținut că decizia în litigiu este afectată de o eroare de drept. Taxa impusă regiilor de publicitate ar fi incompatibilă cu piața comună pentru motivul, luat în considerare, de altfel, de Comisie în Decizia din 28 iulie 2003, amintită la punctele 26-31 din prezenta hotărâre, că, potrivit jurisprudenței constante a Curții,

produsele și serviciile importate trebuie scutite de orice taxă fiscală destinată finanțării unei scheme de ajutor de care beneficiază numai întreprinderile naționale.

39 În al treilea rând, Régie Networks a susținut că decizia în litigiu este afectată de o eroare de apreciere a faptelor, din moment ce Comisia a afirmat, contrar realității, că resursele bugetare aferente schemei de ajutor în cauză nu erau majorate.

40 Régie Networks a concluzionat că, dacă decizia în litigiu ar trebui declarată nevalidă de către Curte, schema de ajutor a cărei punere în aplicare a fost autorizată prin această decizie ar fi nelegală *ab initio*, iar această nelegalitate ar determina nelegalitatea modului său de finanțare.

41 Instanța de trimitere apreciază că cele trei motive invocate de Régie Networks ridică dificultăți serioase, care pun sub semnul întrebării validitatea deciziei în litigiu.

42 În aceste condiții, cour administrative d'appel de Lyon a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„[Decizia în litigiu este validă] în ceea ce privește motivarea sa, în ceea ce privește aprecierea făcută cu privire la compatibilitatea cu tratatul a finanțării schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică instituite pentru perioada 1998-2002 și în ceea ce

privește motivul întemeiat pe lipsa majorării resurselor bugetare pentru schema de ajutor în cauză[?]"

Cu privire la întrebarea preliminară

Cu privire la admisibilitate

43 În opinia Comisiei, Curtea nu trebuie să se pronunțe cu privire la întrebarea referitoare la validitatea deciziei în litigiu pe care o adresează instanța de trimitere, din moment ce această întrebare nu are nicio legătură cu obiectul acțiunii principale, care privește examinarea legalității taxei impuse regiilor de publicitate.

44 Potrivit Comisiei, această taxă nu intră în domeniul de aplicare al prevederilor tratatului în materia ajutoarelor de stat. Într-adevăr, din moment ce valoarea subvențiilor plătite cu titlu de schemă de ajutor pentru difuziunea radiofonică nu ar avea legătură cu venitul din taxa din care sunt finanțate, întrucât criteriile de determinare a valorii ajutorului nu au nicio legătură cu nivelul venitului obținut din această taxă, aceasta nu ar face parte integrantă din această schemă. În această privință, Comisia se referă la punctul 40 din Hotărârea din 27 octombrie 2005, Distribution Casino France și alții (C-266/04-C-270/04, C-276/04 și C-321/04-C-325/04, Rec., p. I-9481).

45 Această obiecție nu poate fi reținută.

46 Potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului comunitar adresate de instanța națională în contextul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu este competentă să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a se pronunța asupra unei cereri formulate de o instanță națională nu poate interveni decât atunci când este evident că interpretarea dreptului comunitar solicitată de instanța națională nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2007, van der Weerd și alții, C-222/05-C-225/05, Rep., p. I-4233, punctul 22 și jurisprudența citată).

47 În special, Curtea poate decide să nu se pronunțe asupra unei întrebări preliminare în aprecierea validității unui act comunitar atunci când este evident că interpretarea dreptului comunitar solicitată de instanța națională nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale (a se vedea în special Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Cassa di Risparmio di Firenze și alții, C-222/04, Rec., p. I-289, punctul 75 și jurisprudența citată).

48 Pentru aprecierea admisibilității prezentei cereri de pronunțare a unei hotărâri preliminare, este suficient să se constate că nu se poate exclude *a priori* existența unei legături între întrebarea preliminară privind aprecierea validității deciziei în litigiu, adoptată în cadrul determinat de normele din tratat în materia ajutoarelor de stat, și acțiunea principală, având ca obiect cererea Régie Networks de restituire a sumelor plătite pentru anul 2001 cu titlu de taxă impusă regiilor de publicitate, a cărei examinare necesită aprecierea legalității acestei taxe.

49 Într-adevăr, nu este deloc evident că taxa menționată nu face parte integrantă din schema de ajutor pentru difuziunea radiofonică.

50 În acest stadiu al analizei întrebării preliminare este suficient să se arate că situația pare mai degrabă a fi cea contrară, întrucât legislația națională în cauză prevede în mod expres că venitul din taxa impusă regiilor de publicitate este destinat să alimenteze FSER, din care se finanțează schemele menționate.

51 Or, dacă pare că se poate susține, la prima vedere, că există o astfel de legătură de alocare între taxa menționată și ajutoarele pentru a căror finanțare a fost introdusă, nu se poate exclude că o constatare a unei eventuale nevalidități a deciziei în litigiu poate să decurgă din nelegalitatea acestei taxe, ceea ce ar fi susceptibil să determine obligația de restituire a sumelor plătite cu acest titlu.

52 În aceste condiții nu rezultă, cel puțin nu în mod vădit, că aprecierea solicitată a validității deciziei în litigiu nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale.

53 Comisia contestă de asemenea admisibilitatea întrebării preliminare pentru motivul că nu ar decurge în mod obligatoriu dintr-o eventuală hotărâre preliminară prin care decizia în litigiu este declarată nevalidă că taxa vizată ar fi ilegală și că ar trebui restituită.

54 Potrivit Comisiei, ținând cont de competența sa exclusivă de a se pronunța asupra compatibilității ajutoarelor, instanța națională nu ar trebui să dispună restituirea unei taxe prin care se finanțează un ajutor autorizat de Comisie decât dacă nevaliditatea constatată este de așa natură încât, chiar și în cadrul unei noi decizii, acest ajutor nu ar putea fi declarat decât incompatibil cu piața comună.

55 Această obiecție trebuie de asemenea să fie respinsă.

56 Cu siguranță, este adevărat că, dacă, drept urmare a unei eventuale hotărâri preliminare prin care decizia în litigiu este declarată nevalidă, Comisia adoptă o nouă decizie, acest fapt nu are în mod obligatoriu ca rezultat considerarea drept ilegală a taxei impuse regiilor de publicitate, din moment ce această nouă decizie poate fi din nou favorabilă.

57 Cu toate acestea, numai din această împrejurare nu rezultă că aprecierea solicitată a validității deciziei în litigiu nu ar avea în mod evident nicio legătură cu obiectul acțiunii principale și că, prin urmare, aprecierea realizată de instanța națională cu privire la relevanța și la necesitatea trimiterii preliminare ar putea fi pusă sub semnul întrebării de către Curte.

58 Dimpotrivă, dacă s-ar dovedi că decizia în litigiu trebuie efectiv să fie declarată nevalidă, un răspuns al Curții în acest sens ar putea fi absolut util și relevant pentru soluționarea acțiunii principale, întrucât ar obliga Comisia să reexamineze schema de ajutor în cauză în acțiunea principală.

59 Pe de altă parte, nu se poate exclude, mai ales în măsura în care anumite critici ale Régie Networks se referă la aspecte ale acestei scheme pe care Comisia încă nu le-a examinat și care ar face-o incompatibilă cu piața comună, ca, în urma acestei reexaminări, Comisia să ajungă la concluzia că schema menționată trebuie efectiv declarată incompatibilă cu piața comună, ceea ce, după cum s-a arătat la punctul 51 din prezenta hotărâre, poate atrage nelegalitatea taxei impuse regiilor de publicitate și, prin urmare, obligația de restituire a sumelor plătite cu titlu de taxă de acest tip.

60 Așadar, prezumția de pertinență de care beneficiază cererile de pronunțare a unor hotărâri preliminare nu este înlăturată de obiecțiile prezentate de Comisie (a se vedea, prin analogie, în special Hotărârea van der Weerd și alții, citată anterior, punctele 22 și 23).

61 Rezultă de aici că întrebarea preliminară este admisibilă.

Cu privire la fond

Cu privire la validitatea deciziei în litigiu în raport cu obligația de motivare

62 Prin intermediul întrebării adresate, în măsura în care se referă la validitatea deciziei în litigiu în raport cu obligația de motivare, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă această decizie trebuie considerată nevalidă din cauza unei motivări insuficiente, din moment ce, pe de o parte, aceasta nu ar demonstra că schema de ajutor vizată intră în una dintre categoriile de derogare prevăzute la articolul 92 alineatul (3) din Tratatul CE și, pe de altă parte, în această decizie Comisia ar fi omis să examineze dacă modul de finanțare a acestei scheme, mai exact taxa impusă regiilor de publicitate, este compatibil cu tratatul și să își motiveze în mod expres aprecierea în această privință.

63 Astfel cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă, motivarea impusă prin articolul 190 din Tratatul CE (devenit articolul 253 CE) trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției autor al actului, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul

actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acesta. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse prin articolul 190 din tratat trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea în special Hotărârea din 15 aprilie 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Rep., p. I-2577, punctul 79, și Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/UFEX și alții, C-341/06 P și C-342/06 P, Rep., p. I-4777, punctul 88 și jurisprudența citată).

64 În ceea ce privește, în primul rând, natura actului în cauză, decizia în litigiu a fost adoptată la încheierea fazei preliminare a examinării ajutoarelor, instituită prin articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE, al cărei obiect este numai acela de a permite Comisiei să își formeze o primă opinie cu privire la compatibilitatea parțială sau totală a ajutorului respectiv, fără deschiderea procedurii oficiale de investigare, prevăzută la alineatul (2) al articolului menționat, care, în ceea ce o privește, este destinată să permită Comisiei să obțină informații complete cu privire la toate datele referitoare la acest ajutor (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea Nuova Agricast, citată anterior, punctul 57 și jurisprudența citată).

65 Or, o astfel de decizie, care se adoptă în termene scurte, trebuie să cuprindă numai motivele pentru care Comisia estimează că nu se află în prezența unor dificultăți serioase de apreciere a compatibilității ajutorului respectiv cu piața comună (Hotărârea din 15 iunie 1993, Matra/Comisia, C-225/91, Rec., p. I-3203, punctul 48).

66 În al doilea rând, în ceea ce privește contextul deciziei în litigiu, astfel cum rezultă de la punctele 21-23 din prezenta hotărâre, decizia a intervenit ca urmare a altor două decizii favorabile care se refereau la scheme anterioare de ajutor pentru difuziunea radiofonică,

identice în esență cu cea la care se referă decizia în litigiu și care fuseseră de asemenea notificate în prealabil Comisiei de către autoritățile franceze. Decizia în litigiu se referă de altfel în mod expres la examinarea și la acceptarea de către Comisie a schemei de ajutor anterioare celei care face obiectul acestei decizii, pe care aceasta din urmă trebuia să o înlocuiască.

67 Această împrejurare permitea de asemenea ca motivarea deciziei în litigiu să fie succintă.

68 În lumina acestor precizări trebuie să se examineze criticile specifice referitoare la o încălcare a obligației de motivare care sunt formulate împotriva acestei decizii.

69 Decizia menționată este motivată de aprecierea conform căreia, „dat fiind că resursele bugetare aferente nu au fost majorate și că beneficiarii acestui ajutor sunt posturi de radio cu audiență locală, schimburile comerciale intracomunitare nu par a fi afectate într-o măsură care contravine interesului comun și […], prin urmare, se poate justifica o derogare de la interzicerea ajutoarelor datorită permanenței obiectivelor de interes general urmărite de o astfel de schemă”.

70 Deși, cu certitudine, această motivare este succintă, ea lasă totuși să se întrevadă în mod clar și neechivoc motivele pentru care Comisia a considerat că nu se află în prezența unor dificultăți serioase de apreciere a compatibilității schemei de ajutor vizate cu piața comună. Într-adevăr, rezultă de aici că această concluzie a Comisiei s-a întemeiat pe motivul esențial că schimburile comerciale intracomunitare nu par a fi afectate de această schemă într-o măsură care contravine interesului comun.

71 Având în vedere jurisprudența amintită la punctele 63-65 din prezenta hotărâre, o astfel de motivare, ținând cont de natura actului în care figurează și de contextul acestuia, trebuie considerată suficientă în raport cu cerința motivării prevăzută la articolul 190 din tratat, problema temeiniciei acestei motivări neintrând în sfera acestei cerințe.

72 Cu toate că ar fi fost preferabil ca, în motivarea deciziei în litigiu, Comisia să identifice în mod expres categoria de derogare vizată în speță, dintre cele enumerate la articolul 92 alineatul (3) din Tratatul CE, și să descrie în plus taxa de finanțare a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică, cum a făcut-o, de altfel, ulterior în Decizia din 23 iulie 2003 privind o modificare a acestei scheme, decizia în litigiu nu poate fi anulată în temeiul articolului 190 CE pentru lipsa unei astfel de motivări specifice cu privire la aceste aspecte.

73 În ceea ce privește în special critica referitoare la absența indicării, în motivarea deciziei în litigiu, a categoriei de derogare prevăzute la articolul 92 alineatul (3) din Tratatul CE în care intră schema de ajutor în cauză, rezultă implicit din enunțurile „beneficiarii acestui ajutor sunt posturi de radio cu audiență locală" și „schimburile comerciale intracomunitare nu par a fi afectate într-o măsură care contravine interesului comun" că respectiva categorie de derogare este cea de la articolul 92 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE, mai exact cea a ajutoarelor destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor activități, în cazul de față, astfel cum a explicat de altfel Comisia în Decizia din 23 iulie 2003, activitatea de radiodifuziune asociativă.

74 În fine, în ceea ce privește lipsa, în decizia în litigiu, a unei motivări exprese în ceea ce privește compatibilitatea cu tratatul a modului de finanțare a schemei în cauză, mai exact taxa impusă regiilor de publicitate, susținerea unei încălcări a articolului 190 din tratat nu poate fi admisă în niciun caz din moment ce, în opinia Comisiei, nu era nevoie să se procedeze la examinarea acestui aspect întrucât taxa respectivă nu era parte integrantă a schemei de ajutor vizate.

75 Or, temeinicia acestei teze nu poate face obiectul unei aprecieri în cadrul examinării criticii referitoare la obligația de motivare. Această apreciere va fi făcută, așadar, ulterior, în cadrul răspunsului la partea din întrebarea preliminară referitoare la invocarea unei erori de drept în măsura în care decizia în litigiu nu ar fi constatat că taxa impusă regiilor de publicitate este incompatibilă cu piața comună.

76 Trebuie să se concluzioneze că, în ceea ce privește obligația de motivare, examinarea întrebării adresate nu a identificat elemente de natură să afecteze validitatea deciziei în litigiu.

Cu privire la eroarea de apreciere a faptelor invocată în ceea ce privește evoluția resurselor bugetare alocate schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică

77 Prin intermediul întrebării adresate, în măsura în care se referă la validitatea deciziei în litigiu în raport cu motivul întemeiat pe lipsa majorării resurselor bugetare alocate pentru finanțarea schemei de ajutor în cauză, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă decizia menționată trebuie considerată nevalidă din moment ce motivarea sa, prin faptul că afirmă că resursele bugetare aferente ajutoarelor vizate nu s-ar fi majorat, ar cuprinde o eroare privind situația de fapt, întrucât resursele menționate ar fi fost majorate.

78 Rezultă din jurisprudență că, pentru aplicarea articolului 92 alineatul (3) din Tratatul CE, Comisia se bucură de o largă putere de apreciere, a cărei exercitare implică evaluări complexe de ordin economic și social, care trebuie să fie efectuate într-un context comunitar. În acest cadru, controlul jurisdicțional aplicat exercitării acestei puteri de apreciere se limitează la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, precum și la controlul exactității materiale a faptelor reținute și al absenței erorilor de drept, a erorilor vădite în aprecierea faptelor sau a abuzului de putere (a se vedea în

special Hotărârea din 11 septembrie 2008, Germania și alții/Kronofrance, C-75/05 P și C-80/05 P, Rep., p. I-6619, punctul 59 și jurisprudența citată).

79 Trebuie să se arate că, în speță, afirmația Comisiei potrivit căreia resursele bugetare aferente ajutoarelor vizate nu ar fi majorate, atunci când a fost formulată, constituia o apreciere a efectelor viitoare ale schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică în ceea ce privește în special venitul din taxa impusă regiilor de publicitate destinată să alimenteze FSER, din care erau finanțate aceste ajutoare.

80 Or, este lipsit de relevanță faptul că, ulterior, s-a dovedit că resursele alocate fondului respectiv au cunoscut o anumită majorare.

81 Într-adevăr, legalitatea unei decizii în materia ajutoarelor de stat, *a fortiori* atunci când este vorba despre o decizie de a nu se ridica obiecții împotriva unei scheme de ajutor, adoptată la încheierea fazei preliminare a examinării prevăzute la articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE, precum decizia în litigiu, trebuie să fie apreciată în funcție de informațiile de care Comisia putea să dispună la momentul la care a adoptat decizia (a se vedea în acest sens Hotărârea Nuova Agricast, citată anterior, punctele 54 și 55).

82 Din moment ce, în cadrul deciziei în litigiu, Comisia trebuia să aprecieze efectele viitoare ale unei scheme de ajutor în condițiile în care aceste efecte nu puteau fi prevăzute cu exactitate, această decizie nu poate fi anulată din cauza aprecierii conform căreia resursele bugetare aferente ajutoarelor vizate nu erau majorate decât dacă această apreciere părea vădit eronată în raport cu elementele de care dispunea Comisia în momentul adoptării deciziei menționate.

83 Or, deşi este adevărat că, în ceea ce priveşte publicitatea prin intermediul televiziunii, articolul 2 din proiectul de decret care a devenit Decretul nr. 97-1263 prevedea o majorare a limitelor între care puteau fi stabilite cotele de impozitare, trebuie să se constate că, în perioada în care i-a fost notificată schema de ajutor vizată, aceste cote de impozitare trebuiau fixate încă în conformitate cu articolul 2 al treilea paragraf din proiectul menționat.

84 În plus, este cert că, în acea perioadă, importanța veniturilor din publicitate care constituiau baza de calcul a taxei impuse regiilor publicitare nu era nici ea cunoscută încă și nu putea, prin urmare, să facă decât obiectul unor previziuni.

85 Având în vedere prezența unor astfel de variabile, care constituie tot atâtea elemente de incertitudine ce trebuie apreciate de Comisie ținând cont, printre altele, de elementele de apreciere pe care le cuprindea notificarea schemei de ajutor respective și, dacă era cazul, de informațiile comunicate de autoritățile naționale, Curtea nu poate constata existența unei erori vădite de apreciere a elementelor în cauză.

86 Trebuie să se concluzioneze că, în ceea ce privește eroarea de apreciere a faptelor invocată, examinarea întrebării adresate nu a dezvăluit existența unor elemente de natură să afecteze validitatea deciziei în litigiu.

Cu privire la eroarea de drept invocată în ceea ce privește compatibilitatea taxei impuse regiilor de publicitate cu tratatul

87 Prin intermediul întrebării adresate, în măsura în care se referă la validitatea deciziei în litigiu în ceea ce privește aprecierea compatibilității cu tratatul a finanțării schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică instituite pentru perioada 1998-2002, instanța de trimitere solicită Curții să stabilească dacă decizia menționată ar trebui declarată nevalidă din cauză că taxa impusă regiilor de publicitate ar fi incompatibilă cu piața

comună în măsura în care este percepută și pentru publicitatea difuzată din străinătate, prin radio și prin televiziune, care are ca destinație Franța, în timp ce venitul obținut din această taxă finanțează o schemă de ajutor de care pot beneficia numai posturile de radio locale stabilite în Franța.

88 După cum s-a amintit la punctul 78 din prezenta hotărâre, deși Comisia dispune, în aplicarea articolului 92 alineatul (3) din Tratatul CE, de o largă putere de apreciere, această putere este, cu toate acestea, supusă anumitor limite, a căror respectare trebuie controlată de instanța comunitară.

89 Astfel, Curtea a apreciat că modul de finanțare a unui ajutor poate determina incompatibilitatea cu piața comună a ansamblului unei scheme de ajutor pe care o finanțează. Prin urmare, examinarea unui ajutor nu poate fi separată de efectele modului său de finanțare. Dimpotrivă, examinarea unei măsuri de ajutor de către Comisie trebuie în mod obligatoriu să ia în considerare și modul de finanțare a ajutorului în cazul în care acesta face parte integrantă din măsură (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea van Calster și alții, citată anterior, punctul 49, precum și Hotărârea din 15 iulie 2004, Pearle și alții, C-345/02, Rec., p. I-7139, punctul 29).

90 Într-un astfel de caz, notificarea măsurii de ajutor, prevăzută la articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE, trebuie de asemenea să facă referire la modul de finanțare a acesteia, astfel încât Comisia să își poată desfășura examinarea pe baza unor informații complete. În caz contrar, nu poate fi exclus să fie declarată compatibilă cu piața comună o măsură de ajutor care, în cazul în care Comisia ar fi avut cunoștință de modul de finanțare, nu ar fi putut fi declarată compatibilă (Hotărârea van Calster și alții, citată anterior, punctul 50).

91 Cu toate acestea, Comisia a susținut în ședință că trebuie să se pornească de la principiul că o taxă care finanțează o măsură de ajutor nu trebuie notificată de un stat membru și, prin urmare, nu trebuie examinată de Comisie decât dacă există, conform unei prime aprecieri, care trebuie efectuată de statul membru în cauză, un raport de concurență între persoanele care datorează această taxă și beneficiarii ajutoarelor respective. În absența unui astfel de raport de concurență, nu ar exista niciun interes comunitar ca un stat membru să notifice, iar Comisia să examineze o taxă de finanțare a unei măsuri de ajutor.

92 Această teză trebuie respinsă.

93 Deși problema existenței unui raport de concurență între debitorii unei taxe și beneficiarii ajutoarelor finanțate de această taxă este susceptibilă de a fi absolut pertinentă în cadrul controlului de fond realizat de Comisie în ceea ce privește compatibilitatea unei măsuri de ajutor cu piața comună, aceasta nu poate fi totuși transformată în criteriu suplimentar de determinare a întinderii obligației de notificare a unui ajutor prevăzute la articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE.

94 În prezența unei taxe care constituie modul de finanțare a unei scheme de ajutor precum cea în cauză în acțiunea principală, există un interes comunitar cert ca statul membru să notifice această schemă, inclusiv modul de finanțare care face parte integrantă din aceasta, astfel încât Comisia să poată dispune de toate datele necesare pentru a aprecia compatibilitatea acestei măsuri cu piața comună, apreciere care este de competența puterii sale exclusive, exercitată sub controlul instanței comunitare (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 18 iulie 2007, Lucchini, C-119/05, Rep., p. I-6199, punctul 52 și jurisprudența citată).

95 Într-adevăr, efectivitatea acestei puteri exclusive ar risca să fie compromisă dacă exercitarea sa ar depinde de o apreciere prealabilă și unilaterală a fiecărui stat membru asupra problemei dacă există un raport de concurență între debitorii unei taxe și beneficiarii ajutoarelor finanțate din această taxă.

96 Cu atât mai mult, aceasta este situația într-un context precum cel în care se înscriu schema de ajutor și taxa în cauză în acțiunea principală, din moment ce această schemă privește ajutoare ai căror beneficiari operează pe o piață despre care nu se poate considera că este evident distinctă de cea pe care activează persoanele obligate la plata acestei taxe.

97 Răspunsul care trebuie dat la întrebarea referitoare la existența unui raport de concurență între beneficiarii și plătitorii menționați poate, în numeroase cazuri, să dea naștere unor discuții, după cum o demonstrează punctele de vedere divergente exprimate în cadrul prezentei proceduri preliminare atât în observațiile scrise, cât și în ședință. Într-adevăr, un astfel de răspuns necesită o examinare aprofundată a caracteristicilor pieței vizate în cadrul controlului de fond al măsurii de ajutor, care poate fi efectuată numai de Comisie, sub controlul instanței comunitare.

98 Trebuie să se stabilească dacă taxa impusă regiilor de publicitate ar fi trebuit luată în considerare în orice caz de Comisie la examinarea schemei de ajutor vizate, întrucât, având în vedere jurisprudența amintită la punctul 89 din prezenta hotărâre, ar trebui să fie considerată parte integrantă din schema de ajutor pentru difuziunea radiofonică finanțată din această taxă.

99 Pentru ca o taxă să poată fi considerată parte integrantă dintr-o măsură de ajutor, trebuie să existe o legătură de alocare obligatorie între taxă și ajutorul vizat, în temeiul reglementării naționale relevante, în sensul că venitul din taxă este alocat în mod

obligatoriu finanțării ajutorului și influențează în mod direct importanța acestuia și, pe cale de consecință, aprecierea compatibilității acestui ajutor cu piața comună (a se vedea printre altele Hotărârea din 15 iunie 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 și C-41/05, Rec., p. I-5293, punctul 46 și jurisprudența citată).

100 În cauza de față, rezultă din articolele 3 și 6 din Decretul nr. 97-1263 că venitul net din taxa impusă regiilor de publicitate alimentează FSER, din care se plătesc ajutoarele pentru difuziunea radiofonică de către Comisia FSER. Taxa menționată este percepută special și exclusiv pentru finanțarea măsurilor de ajutor în cauză (a se vedea, prin analogie, Hotărârea van Calster și alții, citată anterior, punctul 55).

101 Această legătură strânsă care există între taxa impusă regiilor de publicitate și ajutoarele pentru finanțarea cărora este destinată rezultă de altfel, în mod clar, atât din titlul Decretului nr. 97-1263 „de instituire a unei taxe parafiscale în favoarea unui fond de susținere a difuziunii radiofonice", cât și din denumirea celor două părți pe care le cuprinde și, prin urmare, din structura sa, mai exact, „Resursele [FSER]" și, respectiv, „Atribuirea ajutoarelor".

102 Taxa impusă regiilor de publicitate are, în plus, o natură fundamental diferită de cea a taxelor pentru finanțarea măsurilor de ajutor vizate în anumite cauze în care Curtea a pronunțat hotărârile invocate de Comisie, în care s-a statuat că nu există o legătură de alocare obligatorie între taxă și ajutorul vizat în temeiul reglementării naționale relevante (Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Pape, C-175/02, Rec., p. I-127, precum și Hotărârea Distribution Casino France și alții, citată anterior).

103 Într-adevăr, în aceste cauze, concluzia respectivă se întemeia pe constatarea că, în temeiul reglementării naționale relevante, venitul din taxa vizată nu influența direct importanța ajutorului.

104 În speță, venitul net din taxa impusă regiilor de publicitate este exclusiv și integral alocat finanțării ajutoarelor pentru difuziunea radiofonică și, prin urmare, influențează direct importanța acestora. Deși este adevărat că aceste ajutoare sunt atribuite de Comisia FSER, este cert că acest organ nu are puterea de a aloca fondurile disponibile în alte scopuri decât pentru aceste ajutoare.

105 Astfel, articolul 7 din Decretul nr. 97-1263 prevede că ajutoarele se atribuie, în limita fondurilor disponibile, de către Comisia FSER. De altfel, nu se contestă că celelalte resurse ale FSER, în afară de cele care provin din venitul din taxa impusă regiilor de publicitate, sunt marginale.

106 Deși este adevărat că subvenția pentru instalare și ajutorul pentru echipament au o limită maximă și se calculează în funcție de criterii de examinare proprii, stabilirea valorii lor, dacă se situează sub aceste limite, trebuie să fie realizată în principal în limita venitului care se estimează că va fi obținut din taxa impusă regiilor de publicitate.

107 De altfel, acest aspect este și mai evident în ceea ce privește subvenția anuală pentru funcționare, care constituie tipul de ajutor pentru difuziunea radiofonică de departe cel mai important, din moment ce reprezintă, numai el, de exemplu, mai mult de 96 % din totalul ajutoarelor plătite în 2003, după cum a arătat în ședință Régie Networks, fără a fi contrazisă cu privire la acest aspect.

108 Într-adevăr, în conformitate cu articolul 17 din Decretul nr. 97-1263, valoarea acestui ajutor se stabilește după un barem fixat de Comisia FSER, care ține cont de veniturile din exploatarea normală și curentă a serviciului analizat, înainte de deducerea cheltuielilor de regie de publicitate.

109 Or, în ședință, Régie Networks a arătat, din nou fără a fi contrazisă cu privire la acest aspect, că baremul menționat se stabilește în funcție de resursele FSER constatate în anul precedent, de valoarea previzională a veniturilor din taxa impusă regiilor de publicitate înscrisă în legea finanțelor inițială și de previziunile privind evoluția pieței publicității.

110 În fine, dacă posibila majorare a subvenției anuale pentru funcționare prevăzută la articolul 17 al doilea paragraf din Decretul nr. 97-1263 este limitată la 60 %, stabilirea anuală a acesteia s-ar face de asemenea, în limitele acestui plafon, în funcție de fondurile disponibile și, prin urmare, în principal în funcție de veniturile sau de previziunile de venituri din taxa impusă regiilor de publicitate.

111 În aceste condiții, venitul din taxa respectivă influențează importanța valorii ajutoarelor pentru difuziunea radiofonică plătite. Într-adevăr, acordarea acestor ajutoare, precum și, într-o foarte mare măsură, valoarea acestora depind de venitul din taxa menționată.

112 Trebuie să se concluzioneze că taxa impusă regiilor de publicitate este parte integrantă a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică, pentru finanțarea căreia este destinată.

113 Prin urmare, Comisia trebuia în mod obligatoriu să ia în considerare taxa menționată la examinarea schemei de ajutor analizate, în cauza de față, ca urmare a notificării acestei scheme, în cadrul fazei preliminare de examinare a ajutoarelor, instituită la articolul 93 alineatul (3) din Tratatul CE.

114 Or, este cert că, deși modul de finanțare menționat a fost notificat corect Comisiei, din moment ce constituia titlul I din proiectul de decret care ulterior a devenit Decretul nr. 97-1263, Comisia nu l-a examinat în cadrul procedurii care s-a încheiat cu adoptarea deciziei în litigiu. Într-adevăr, Comisia a susținut în fața Curții că nu trebuia efectuată o astfel de examinare, deoarece taxa impusă regiilor de publicitate nu era parte integrantă a schemei de ajutor pentru difuziunea radiofonică.

115 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, prin scrisoarea din 8 mai 2003, Comisia s-a opus unui mod de finanțare a unei scheme de ajutor pentru difuziunea radiofonică modificate, identic în esență cu taxa impusă regiilor de publicitate în cauză în acțiunea principală, apreciind că acesta era contrar principiului general, reafirmat periodic de

Comisie și confirmat de Curte în Hotărârea din 25 iunie 1970, Franța/Comisia (47/69, Rec., p. 487), conform căruia produsele sau serviciile importate trebuie scutite de orice taxă parafiscală destinată finanțării unei scheme de ajutor de care beneficiază doar întreprinderi naționale. Numai în urma modificării proiectului de ajutor în cauză, astfel încât taxa care era legată de acesta să nu mai vizeze decât mesajele publicitare difuzate de pe teritoriul francez, Comisia a decis, prin scrisoarea din 28 iulie 2003, să nu ridice obiecții față de această schemă de ajutor.

116 În măsura în care Comisia, pentru a aprecia conformitatea schemei de ajutor în cauză cu normele din tratat în domeniul ajutoarelor de stat, nu a luat în considerare modul de finanțare a acestor ajutoare, cu toate că acesta era parte integrantă a schemei menționate, aprecierea compatibilității schemei menționate cu piața comună este în mod obligatoriu afectată de o eroare.

117 Rezultă de aici că, pentru acest motiv, decizia în litigiu trebuie declarată nevalidă.

118 În cazul în care decizia în litigiu ar fi declarată nevalidă, guvernul francez solicită Curții să limiteze efectele hotărârii sale în timp, exceptând de la această limitare numai întreprinderile care, înainte de pronunțarea hotărârii, au introdus o acțiune în justiție sau o reclamație echivalentă privind perceperea taxei impuse regiilor de publicitate.

119 În aceeași ipoteză, Comisia solicită Curții să mențină efectele deciziei declarate nule, pentru a nu fi afectate nici perceperea taxelor, nici atribuirea ajutoarelor.

120 În susținerea acestei cereri se amintește printre altele că schema de ajutor a fost notificată Comisiei și a fost autorizată de aceasta, la fel ca și schemele precedente, și a fost aplicată o lungă perioadă. Guvernul francez estimează în special că o obligație de recuperare a sumelor respective de la FSER și de la posturile de radio locale pentru perioada 1998-2002 ar risca să pună în pericol resursele financiare și chiar existența acestora și ar putea constitui o amenințare pentru pluralitatea mijloacelor de comunicare.

121 În această privință, trebuie amintit, mai întâi, că, atunci când se justifică prin considerente imperioase de securitate juridică, Curtea beneficiază, în temeiul articolului 231 al doilea paragraf CE, aplicabil prin analogie și în cadrul unei trimiteri preliminare în aprecierea validității actelor adoptate de instituțiile Comunității Europene, potrivit articolului 234 CE, de o putere de apreciere pentru indicarea, în fiecare caz, a acelor efecte ale actului vizat care trebuie considerate definitive (a se vedea în acest sens, printre altele, Hotărârea din 8 noiembrie 2001, Silos, C-228/99, Rec., p. I-8401, punctul 35 și jurisprudența citată).

122 Potrivit acestei jurisprudențe, Curtea a folosit posibilitatea de limitare a efectelor în timp ale constatării nevalidității unei reglementări comunitare atunci când considerente imperioase de securitate juridică privitoare la totalitatea intereselor, atât publice,

cât și private, aflate în joc în cauzele respective nu permiteau să se conteste perceperea sau plata unor sume de bani efectuată în temeiul acestei reglementări pentru perioada anterioară datei pronunțării hotărârii (a se vedea printre altele Hotărârea Silos, citată anterior, punctul 36).

123 În speță, trebuie să se constate, pe de o parte, că schema de ajutor în cauză a fost aplicabilă pentru o perioadă de cinci ani și că ajutoarele plătite în temeiul acestei scheme sunt foarte numeroase și privesc un număr important de operatori. Pe de altă parte, considerentele imperioase de securitate juridică invocate atât de guvernul francez, cât și de Comisie și în special împrejurarea că schema menționată a fost notificată Comisiei și că decizia prin care aceasta a autorizat-o nu a fost contestată în fața instanțelor comunitare sunt de natură să justifice limitarea efectelor în timp ale declarării nevalidității deciziei în litigiu.

124 În continuare, trebuie amintit că, atunci când Curtea, în cadrul unei proceduri inițiate în temeiul articolului 234 CE, constată nevaliditatea unui act adoptat de o autoritate comunitară, decizia sa are drept consecință juridică obligarea instituțiilor competente ale Comunității să adopte măsurile necesare pentru a remedia ilegalitatea constatată, obligația prevăzută la articolul 233 CE în ceea ce privește hotărârile de anulare aplicându-se în astfel de cazuri prin analogie (a se vedea printre altele Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, Rep., p. I-6513, punctul 123 și jurisprudența citată).

125 În fine, după cum s-a amintit la punctul 94 din prezenta hotărâre, Comisia dispune, în temeiul tratatului, de o putere exclusivă de apreciere a compatibilității ajutoarelor de stat cu piața comună, sub controlul instanței comunitare.

126 Prin urmare, trebuie să fie suspendate efectele constatării nevalidității deciziei în litigiu până la adoptarea unei noi decizii de către Comisie, pentru a-i permite acesteia să remedieze ilegalitatea constatată în prezenta hotărâre. Efectele menționate se suspendă pentru o perioadă care nu poate să depășească două luni de la data pronunțării prezentei hotărâri în cazul în care Comisia va decide să adopte această nouă decizie în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE și pentru o perioadă suplimentară rezonabilă în cazul în care Comisia va decide deschiderea procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE.

127 Având în vedere cele ce precedă, trebuie cu toate acestea să se admită cererea guvernului francez de exceptare de la această limitare în timp a efectelor prezentei hotărâri numai a întreprinderilor care, înainte de data pronunțării acestei hotărâri, au introdus o acțiune în justiție sau o reclamație echivalentă privind perceperea taxei impuse regiilor de publicitate în temeiul Decretului nr. 97-1263.

128 Având în vedere toate cele de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că decizia în litigiu este nevalidă. Cu toate acestea, trebuie să fie suspendate efectele constatării nevalidității acestei decizii până la adoptarea unei noi decizii de către Comisie în temeiul articolului 88 CE. Efectele menționate se suspendă pentru o perioadă care nu poate să depășească două luni de la data pronunțării prezentei hotărâri în cazul în care Comisia va decide să adopte această nouă decizie în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE și pentru o perioadă suplimentară rezonabilă în cazul în

care Comisia va decide deschiderea procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE. Sunt exceptate de la această limitare în timp a efectelor prezentei hotărâri numai întreprinderile care, înainte de data pronunțării acestei hotărâri, au introdus o acțiune în justiție sau o reclamație echivalentă privind perceperea taxei impuse regiilor de publicitate, instituită prin articolul 1 din Decretul nr. 97-1263.

Cu privire la cheltuielile de judecată

129 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Decizia Comisiei Comunităților Europene din 10 noiembrie 1997 de a nu ridica obiecții împotriva modificării unei scheme de ajutor în favoarea posturilor de radio locale (ajutorul de stat nr. N 679/97 – Franța) este nevalidă.

Trebuie să fie suspendate efectele constatării nevalidității acestei decizii a Comisiei Comunităților Europene din 10 noiembrie 1997 până la adoptarea unei noi decizii de către Comisie în temeiul articolului 88 CE. Efectele menționate se suspendă pentru o perioadă care nu poate să depășească două luni de la data pronunțării prezentei hotărâri în cazul în care Comisia va decide să adopte această nouă decizie în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE și pentru o perioadă suplimentară rezonabilă în cazul în care Comisia va decide deschiderea procedurii prevăzute la articolul 88 alineatul (2) CE. Sunt exceptate de la această limitare în timp a efectelor prezentei hotărâri numai întreprinderile care, înainte de data pronunțării prezentei hotărâri, au introdus o acțiune în justiție sau o reclamație echivalentă privind perceperea taxei parafiscale asupra publicității difuzate prin intermediul radioului și al televiziunii, instituită prin articolul 1 din Decretul nr. 97-1263 din 29 decembrie 1997 de creare a unei taxe parafiscale în favoarea unui fond de susținere a difuziunii radiofonice.

Semnături